

تثلیث

ژیل اِمـری

ترجمهٔ محمد صبائی

تثلیث

مقدمه‌ای بر آموزهٔ

کاتولیکیِ خدای سه‌دیگانه

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: امری، ژیل، ۱۹۶۲-م. Emery, Gilles, 1962-
عنوان و نام پدیدآور: تثلیث (مقدمه‌ای بر آموزه کاتولیکی خدای سه‌یگانه)/ ژیل امری/ ترجمه محمد صبائی
مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری: ۲۸۸ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۹۰۳-۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان اصلی: Trinité.
یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان «The Trinity: an introduction to Catholic doctrine on the Triune God» به فارسی ترجمه شده است
موضوع: کاتولیک (مذهب) -- عقاید/تثلیث/تثلیث -- تاریخ عقاید
شناسه افزوده: صبائی، محمد، ۱۳۶۶-، مترجم
رده‌بندی کنگره: BT۱۱۱/۳
رده‌بندی دیویی: ۲۳۱/۰۴۴
شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۲۳۳۲۷

تثلیث

ژیل امری
ترجمه محمد صبائی
آماده‌سازی و تولید:
بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه
طراحی گرافیک: پرویز بیانی
نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۴۰۲، ۶۶۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.
هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴،
طبقه سوم، تلفن، ۶۶۴۷۷۴۰۵

@ketabehparseh

ژیل امری (۱۹۶۲ - سوئیس)

او در ۱۹۹۴ موفق به اخذ درجهٔ دکتری الاهیات از دانشگاه فرایبورگ سوئیس شد. یک سال بعد به عالی‌ترین درجهٔ علمی دانشگاهی (Habilitation) دست یافت و تا زمان بازنشستگی در ۲۰۲۱ به عنوان استاد رسمی دانشگاه فرایبورگ، الاهیات جامع تدریس کرد. امری عضویت در کمیسیون بین‌المللی الاهیات (واتیکان)، عضویت در آکادمی علوم و هنر اروپا (اتریش)، عضویت در آکادمی پاپی قدیس توماس آکوئیناس و سردبیری نشریهٔ *Nova et Vetera* را در کارنامهٔ علمی خود دارد. افزون بر این، تاکنون هفت جلد کتاب نوشته (که بیشترشان به چندین زبان ترجمه شده) و حدود پنجاه مقاله نیز در نشریه‌های علمی منتشر کرده است.

با یاد عزیزانم محمدتقی صبائی و حسن مرتضوی که در دوران غربت خویش بر زمین، خدا را و جهةٔ قلب خویش ساختند، رضوان الهی را جستند، و در ایمان زیستند.

م.ف

فهرست

- مقدمه ترجمه فارسی ۱۳
- پیشگفتار مترجم انگلیسی ۱۷
- کوتاه‌نوشته‌ها و ارجاع‌ها ۱۹
- مقدمه ۲۱
-
۱. مدخل ایمان تثلیثی ۲۹
- روش‌های فهم تثلیث در کتاب مقدس ۴۳
-
۲. انکشاف پدر، پسر، و روح القدس ۵۵
- خدا پدر عیسی ۵۶
- عیسی خداوند، پسر ۶۶
- موهبت روح القدس ۷۴
- یک خدای واحد: پدر، پسر، و روح القدس ۸۳
- اسم «خدا» ۸۸

۳. انواع اقرار به ایمان تثلیثی ۹۳
- انواع اقرار به ایمان در عهد جدید ۹۳
- به سوی اعتقادنامه‌های کلیسا ۹۸
- مُعضل بدعت‌ها ۱۰۲
- اعتقادنامهٔ نیقیه و قسطنطنیه ۱۱۴
۴. سه «شخص» یا «اقنوم» ۱۳۳
- اصول اساسی آموزه ۱۴۱
- شخص چیست؟ ۱۵۴
- شخص و طبیعت، شخص الهی و شخص بشری ۱۵۹
- دشواری‌های جدید در مورد تصدیق «سه شخص» ۱۶۵
۵. تعلیم جامع در باب پدر، پسر، و روح القدس ۱۶۷
- پدر ۱۶۸
- پدر بودن پدر ۱۶۹
- معانی تمثیلی اسم پدر ۱۷۲
- پدر نامولود، مبدأ بدون مبدأ ۱۷۸
- پسر، کلمه و صورت پدر ۱۸۲
- پسر بودن ازلی پسر ۱۸۳
- کلمهٔ پدر ۱۸۸
- صورت خدای نادیدنی ۱۹۱
- روح القدس، محبت و موهبت پدر و پسر ۱۹۴
- صدور روح القدس ۱۹۵
- روح القدس از پدر و پسر صادر می‌شود ۲۰۱
- محبت و موهبت پدر و پسر ۲۱۳
۶. بازگشت به موضوع عمل آفرینشگر و نجات بخش تثلیث ۲۲۵
- الهیات و تدبیر نجات ۲۲۵

فهرست ■ ۱۱

- ۲۲۷..... «نحوه خاص عمل» اشخاص الهی و موضوع «تخصیص»
- ۲۳۶..... تثلیث آفرینشگر و تدبیر تثلیثی
- ۲۴۳..... «تثلیث درون بود» و «تثلیث ناظر بر تدبیر»
- ۲۴۶..... رسالت‌های پسر و روح القدس
- ۲۴۸..... «رسالت دیدنی» پسر و روح القدس
- ۲۵۵..... «رسالت‌های نادیدنی» پسر و روح القدس
- ۲۵۸..... رسالت‌های الهی: مسیح و روح او
- ۲۶۷..... نتیجه گیری
- ۲۷۱..... فهرست اصطلاحات
- ۲۷۷..... کتابشناسی

مقدمهٔ ترجمهٔ فارسی^۱

این کتاب در اصل و اساس، کتابی دانشگاهی است و من آن را برای دانشجویان درس آموزه‌های دینی و نیز خوانندگان علاقه‌مند به این موضوع نوشته‌ام. تثلیث جانمایهٔ ایمان مسیحی است. از یکسو، دعا و آیین عبادی مسیحی برای ستایش و تجلیل تثلیث، آن را به مسئله‌ای سهل و ساده بدل می‌کنند؛ از سوی دیگر، درک عقلانی تثلیث همچنان دشوار است. بنابراین قصد داریم بحث خود را از راه‌هایی خاص پی بگیریم تا دریابیم که در مسیحیت خدا چگونه فهم می‌شود. برای این کار، نخست به کتاب مقدس و ساختار عبادت مسیحی می‌پردازیم؛ سپس، نخستین اقرارها به ایمان مسیحی و دلایل عقلانی ارائه‌شده از سوی نویسندگان پنج سدهٔ نخست مسیحیت را بررسی می‌کنیم. در بخش دوم

۱. پدر ژیل امری از آغاز تا پایان ترجمه، در کمال لطف و همدلی، همراه و یاریگر مترجم فارسی بودند و با توضیحاتشان، به فهم و ترجمهٔ واژه‌ها، اصطلاح‌ها و جمله‌های دشوار کتاب کمک کردند. دوست عزیزم جناب آقای تیموتی امینی نیز از سر لطف، سراسر متن ترجمه را خواندند و نکات سودمندی برای اصلاح ترجمه تذکر دادند. از هر دوی این عزیزان صمیمانه تشکر می‌کنم. م.ف

کتاب بیشتر به این مسئله می‌پردازد که چگونه توماس آکوئیناس، فیلسوف و الهیات‌دان بزرگ سده سیزدهم، با بهره‌گیری از اندیشه‌های الهیاتی و فلسفی ایمان به تثلیث را توضیح می‌دهد.

هدف اصلی من در کتاب حاضر این است که سه نکته مهم را نشان بدهم. اول، ایمان به تثلیث در شکل‌گیری تمام ابعاد حیات و اندیشه مسیحی مؤثر است. در مسیحیت تجربه نجات و دعا مبتنی بر رابطه شخصی مؤمنان با خدای تثلیث است. دوم، تثلیث را نمی‌توان با عقل بشری اثبات کرد؛ اما تفکر فلسفی و الهیاتی می‌تواند نشان بدهد که ایمان به تثلیث ضد عقل نیست؛ غیرمنطقی نیست. به باور مسیحیان این ایمان نوری است که از عالم اعلی به عقل بشر عطا می‌شود. نکته سوم، و از همه مهم‌تر، اینکه قصد دارم نشان بدهم از منظر مسیحیت، ایمان تثلیثی ایمانی یگانه‌پرست است. مسیحیان معتقدند که اقرار به تثلیث، اقرار به خدای یگانه کتاب مقدس است. فقط یک خدا هست که خدایی یگانه و بسیط است و مسیحیان معتقدند ایمان به تثلیث با این حقیقت اساسی تضاد ندارد.

این کتاب نه صرفاً برای خواننده فارسی‌زبان که برای خواننده عام نوشته شده است. از این‌روست که در کار خویش به آثار اندیشمندان مدرن که دیدگاه‌هایی محدود دارند، تکیه نکرده‌ام؛ بلکه بنای کار را بر شالوده منابع اصلی استوار ساخته‌ام: دعای آیین عبادی، کتاب مقدس، اندیشمندان دوران قدیم و سده‌های میانه. باوجود این، می‌دانم که آنچه این اندیشمندان مطرح می‌کنند به شدت از میراث فلسفه یونانی و الهیات یونانی - رومی تأثیر پذیرفته است. ایمان به تثلیث، به هیچ وجه وابسته به فرهنگی خاص نیست؛ ماورای تمام فرهنگ‌هاست. با این حال، مفاهیم و واژه‌گانی که ایمان تثلیثی با آن‌ها منتقل می‌شود، در فرهنگ‌های عبری، آرامی، سریانی، و لاتین ریشه دارند: فرهنگ‌های مدیترانه‌ای روزگار باستان. بنابراین، ترجمه کتابی با این

موضوع به راستی کاری دشوار است.

از آقای محمد صبائی تشکر می‌کنم که این کار دشوار را انجام دادند. ایشان کتاب را با نهایت دقت و توجه به جزئیات، ترجمه کردند. امیدوارم ترجمهٔ ایشان بتواند، به خصوص در محافل دانشگاهی، نشان بدهد که چرا مسیحیان خود را به معنای دقیق کلمه یگانه پرست می‌دانند، و چرا وقتی خدای یگانه را می‌پرستند، تثلیث را می‌پرستند. با نظر به این هدف ساده، امیدوارم این کتاب در پیشرفت دین‌شناسی سهمی سازنده داشته باشد.

ژیل امری، استاد بازنشستهٔ دانشگاه فرایبورگ، سوئیس. دهم اسفند ۱۴۰۰